

אמירה ליהודי

חלק א: דין אמירה לחברו כשהדבר מותר לו ואסור לחברו
הרב אליסף יעקבסון

יסוד האיסור לגרום לחברו לעבור על איסור
'לפני עיוור' כאשר המעשה תלוי במחלוקת הלכתית
לפני עיוור בין שני "תלמידי חכמים בעלי הוראה"
ראיית הריטב"א מהסוגיא בחולין
האם אחד האמוראים שיקר?
תירוצי הריטב"א: הסבר אחר ל'אכל' ול'רבך'
הבאר שבע: שמואל רצה לדאת האם בשמיים מסכימים עמו
בשולי הדברים
סיכום

מאמר זה מחולק לשניים. החלק הראשון עוסק באמירה לחברו לעשות דבר מסויים, כאשר הדבר מותר לאומר ואסור לחברו, והחלק השני עוסק באמירה לחברו כאשר הדבר אסור לאומר ומותר לחברו.

יסוד האיסור לגרום לחברו לעבור על איסור

בפרשת קדושים נאמר:

לֹא תִקַּל לְחַרֵּשׁ וְלִפְנֵי עוֹר לֹא תִתֵּן מִכְשָׁל וְיִרְאֵתָ מֵאֲלֹהֶיךָ אֲנִי ה' (ויקרא יט, יד).

למדו מכך חז"ל בגמרא:

תניא, רבי נתן אומר: מנין שלא יושיט אדם כוס יין לנוזר ואבר מן החי לבני נח? תלמוד לומר: "וְלִפְנֵי עוֹר לֹא תִתֵּן מִכְשָׁל" (פסחים כב ע"ב).

למדנו שחל על יהודי איסור תורה לגרום ליהודי אחר לעבור עבירה. הרב משה פיינשטיין בדברות משה (שבת ג ע"א) דן האם זהו איסור 'בין אדם למקום' או איסור 'בין אדם לחברו'.

אם נאמר שזהו איטור שבין אדם לחברו, הכוונה היא שכמו שאסור להכשיל מישהו ולגרום לו נזק גופני (כפשט הכתוב), או לתת לו עצה רעה ולגרום לו נזק ממוני¹, כך אסור להכשיל מישהו ולגרום לו נזק רוחני, שכן "יזק חבירו על ידי איטור בעונש שיתענש על החטא שיעשה, דאין לך היזק יותר מהעונש על איטורין, שאף לפעמים לא יענשהו השי"ת בעולם הזה הרי יענשהו לעולם הבא שההיזק עוד יותר גדול ורע להאדם, ונמצא שהוא ממצוות שבין אדם לחבירו" (דברות משה, שם).

אולם ניתן לומר לאידך גיסא: הואיל והעונש על עבירות איננו גשמי אין כאן שייכות לבין אדם לחברו, אלא "התורה אסרה לאדם שיגרום שיעשה על ידו מעשה חטא בעולם... ונמצא שהוא ממצוות שבין אדם למקום" (שם).

לפני עיוור' כאשר המעשה תלוי במחלוקת הלכתית

מה הדין כאשר ישנה מחלוקת בדין מסוים, ראובן מתיר ושמעון אוסר - האם מותר לראובן לגרום לשמעון לעשות מעשה זה? האם גם על מקרה זה נאמר הדין של לפני עיוור?

לכאורה מקור לנו כבר בחז"ל. במסכת סוכה (י ע"א) נאמר שסדין הפרוס לנוי תחת הסכך לא פוסל את הסוכה, כי הוא בטל לסכך. לאחר מכן (י ע"ב) הגמרא דנה במציאות שהסדין רחוק מהסכך ארבעה טפחים (שהוא "שיעור חשוב" [י ע"א]) - האם הסדין עדיין בטל לסכך והסוכה כשרה, או שאינו בטל לסכך והסוכה פסולה. וכך מספרת הגמרא:

נויי סוכה המופלגין ממנה ארבעה - רב נחמן אמר: כשרה. רב חסדא ורבה בר רב הונא אמרי: פסולה.

רב חסדא ורבה בר רב הונא איקלעו לבי ריש גלותא, אגנינהו [השכיבם] רב נחמן² בסוכה שנוייה מופלגין ממנה ארבעה טפחים, אשתיקו ולא אמרו ליה

1 ראה בספרא על הפסוק (פרשתא ב, ד):

"וְלִפְנֵי עֵוֶר לֹא תִתֵּן מִכְשָׁל" - לפני סומא בדבר. (א) בא ואמר לך: בת איש פלוני, מה היא לכהונה? אל תאמר לו 'כשרה' והיא אינה אלא פסולה. (ב) היה נוטל ממך עצה אל תיתן לו עצה שאינה הוגנת לו - אל תאמר לו: 'צא בהשכמה', שיקפוחו ליסטים. 'צא בצהריים', בשביל שישתרב [נ- יוכה בשרב]. (ג) אל תאמר לו: 'מכור את שדך וקח לך חמור' ואת עוקף עליו ונוטלה ממנו. שמה תאמר: 'עצה טובה אני נוטל לך' - והרי הדבר מסור ללב, שנאמר: 'וַיִּרְאֵת מַאֲלֵהֶיךָ אֲנִי ה'".

2 לפי חלק מהגירסאות: "ריש גלותא".

ולא מידי. אמר להו: הדור בהו רבנן משמעתיהו? אמרו ליה: אנן שלוחי מצוה אנן, ופטורין מן הסוכה.

אנו רואים שרב נחמן לא חשש להלין את רב הונא ורב חסדא בסוכה שלדעתם הינה פסולה, גם קודם שידע שהם שלוחי מצוה, כיוון שלדעתו הסוכה איננה פסולה. מוכח מכאן שאין במקרה כזה איסור לפני עיוור.

ובאמת, הריטב"א שם הביא דעות שפסקו מכח מעשה זה שהדבר מותר:

יש אומרים דמהא שמעינן שהמאכיל לחברו מה שהוא מותר לו לפי דעתו אין בזה משום "לפני עור לא תתן מכשול" (ויקרא יט, ד), ואף על פי שיוודע בחברו שהוא אסור לו לפי דעתו...

אמנם הריטב"א עצמו מסייג זאת:

ונראה לומר דהכא דוקא מפני שהאיסור ניכר לחברו, ואי לא סבירא ליה לא ליכול, הא בשאינו ניכר לחבירו - לא.

לפי הריטב"א, ההיתר שהיה לרב נחמן לעשות מעשה זה הינו מכיוון שנויי הסוכה היו ניכרים לעין כל וגם רב הונא ורב חסדא יכלו לראותם. אולם במידה והאיסור אינו ניכר, יחול במעשה כזה איסור לפני עיוור.

צריך להבין מה התועלת לפי הריטב"א ש"האיסור ניכר לחברו" - הרי ודאי שכשאדם מושיט כוס יין לנזיר ניכר היין, ובכל זאת יש בזה איסור לפני עיוור! מה ההבדל? הרי הבעיה איננה רק בכך שהוא מכשילו בשוגג, אלא בכך שהוא מכניסו למצב בו יצרו משתלט עליו וגורם לו לעבור עבירה במזיד (ראה ספר המצוות להלן) - ואם לפי הריטב"א יש 'לפני עיוור' בנתינת איסור לאדם הסבור שהדבר אסור (למרות שהנותן סובר שהדבר מותר), הוא אמור לחול בין כשהאיסור ניכר ובין כשאינו ניכר!

לפני עיוור בין שני "תלמידי חכמים בעלי הוראה"

על כן נראה לומר שהמשך דבריו של הריטב"א שם, והנתינתו את היתר הדבר בכך שמדובר על שני חכמים בעלי יכולת הוראה - מוכרח. וכך כתב שם הריטב"א: ...ואף על פי שיוודע בחברו שהוא אסור לו לפי דעתו, וחברו בעל הוראה

- שהמאכיל היה גם כן ראוי להוראה וסומך על דעתו להאכיל לעצמו ולאחרים לפי דעתו.

דברים אלו של הריטב"א הובאו גם באורחות חיים לרבי אהרן הכהן³ (הלכות איסורי מאכלות, ג) בשם הרב אהרן הלוי (הרא"ה), רבו של הריטב"א, ושם מפורש יותר כי מדובר דווקא על שני תלמידי חכמים בעלי הוראה:

כתב הרב אהרן הלוי: שני תלמידי חכמים בעלי הוראה שהאחד אוסר והאחד מתיר, המתיר אוכל לעצמו ומאכיל לחבירו האוסרו, ואין בזה משום 'ולפני עור לא תתן מכשול', ואף על פי שידוע בחבירו שאסור לו לפי דעתו. ודוקא כשהאיסור ניכר לו לאוסר, דאי לא סבירא ליה [לא] ליכול, אבל בשאינו ניכר לו - לא.

עומק הסברא של "שני תלמידי חכמים בעלי הוראה" הוא "דאי לא סבירא ליה לא ליכול". דהיינו, כאשר ישנה מחלוקת בין שני תלמידי חכמים על דבר מסוים, האם הוא אסור או מותר, כשר או פסול, אין זה הופך את החפצא של המחלוקת לדעת האוסר לחפצא של איסור, כיוון שיש לו תמיד יכולת לחזור בו ולהודות למתיר. לכן יכול התלמיד חכם המתיר להפגיש את האוסר עם אותו חפצא, כיוון שאם ירצה - יחזור בו ויאכל, ו"אי לא סבירא ליה - לא ליכול". שונה דבר זה מלפני עיוור רגיל, בו הדבר ודאי אסור ואני מעמיד כעת את האדם בפני ניסיון מול יצרו, וכמו שכותב על כך הרמב"ם: "לפי שהוא בא לאותו אדם שסמאה התאוה את ראייתו ונעשה עור ועוזרו בעייתו" (ספר המצוות [בתרגום ר"י קאפח], לא תעשה רצט).

אולם אם כנים דבריני, סברא זו שייכת דווקא בשני תלמידי חכמים בעלי הוראה הנוהגים כל אחד לפי הוראת עצמם - אך באדם רגיל הנוהג איסור מכיוון שכך קיבל מרבו אין יכולת למר סברא זו. הוא אינו יכול פתאום לחזור בו ולהחליט שהוא מקבל מרב אחר. מבחינתו הדבר הזה הינו ממש כמו כוס יין לניזר, שהרי אין לו יכולת להתחרט ולהתיר לעצמו דבר זה. על כן, יהיה אסור למי שנוהג היתר בדבר לתת את אותו חפצא למי שנוהג איסור בדבר מכוח פסיקת רבותיו, אפילו אם איסור זה ניכר.

3 המכונה בטעות רבי אהרן מלוניל.

4 הערת העורך: המילה 'לא' מופיעה בסוגריים בספר ארחות חיים (הלכות איסורי מאכלות נדפסו לראשונה במהדורת ברלין תרנ"ט). על פי דברי המו"ל בשער הספר ארחות חיים, הספר נדפס על פי כתב יד ירושלים ונוספו בו השוואות לכתב יד לונדון. וכן הנוסח גם במהרלב"ח להלן. את המשפט ניתן להבין באותה משמעות גם ללא המילה 'לא': שאם לא סובר יותר את דבריו [שחור בן] - שיאכל.

החילוק הנ"ל מופיע במפורש בדברי רבי לוי בן חביב (שו"ת מהרלב"ח סי' קכא). המהרלב"ח דן במקרה שיש בני אדם הנוהגים איסור חֶלֶב בשומן מסויים ויש המתייחסים אליו כשומן לכל דבר, האם מותר לאוסרים להתארח אצל המתירים. בתוך דיונו כתב על דברי הרא"ה:

נראה לעניות דעתי דהאיסור [שכתב הרא"ה] למתיר להאכיל לאוסר כשאין האיסור ניכר נקבל, ואת ההתר כשהאיסור ניכר לא נקבל, דודאי אפילו היכא דהאיסור ניכר אסור לו למתיר להאכיל לאוסר. דבשלמא כשהוא אוסר מדעתו איכא למימר שמא חזר בו, וזה שאמר הרא"ה דאי לא סבירא ליה לא ליכול... אמנם במי שאוסר מחמת מנהג אבותיו, וכן הוא בזמננו זה, אין כח בידו לחזור בו. וכמו שאסור לו לאכול גם המתיר אסור להאכילו משום "ולפני עור" וגו', דדמי למושיט כוס יין לנזיר וכדכתבינא.

מהרלב"ח מחלק במפורש בין מציאות בה האוסר עושה זאת מדעתו הוא, שאז איכא למימר "שמא חזר בו", לבין מי שעושה זאת "מחמת מנהג אבותיו... זה אין כח בידו לחזור בו".

ראיית הריטב"א מהסוגיה בחולין

בהמשך דברי הריטב"א הנ"ל הוא מפנה אותנו לדוגמא נוספת בדין זה:

[כדאמרין] התם: "חס ליה לזרעיה דאבא בר אבא דליסופו ליה מידי דלא סבירא ליה".

הריטב"א מפנה לגמרא בחולין (קיא ע"ב), המביאה מחלוקת בין רב ושמואל בדין נותן טעם בר נותן טעם (נ"ט בר נ"ט). לפי רב, דגים שעלו בקערה (של בשר), אסור לאוכלם לאחר מכן עם כותח (מטבל חלבי), ואילו לפי שמואל מותר. הגמרא אומרת שדעתו של רב לא נאמרה במפורש אלא רק נלמדת מסיפור שארע עימור⁵. לאחר מכן מביאה הגמרא סיפור:

רבי אלעזר הוה קאים קמיה דמר שמואל, אייתו לקמיה דגים שעלו בקערה וקא אכיל בכותח, יהיב ליה ולא אכל. אמר ליה: לרברך יהיבי ליה - ואכל, ואת לא אכלת?! אתא לקמיה דרב, אמר ליה: הדר ביה מר משמעתי? אמר ליה: חס ליה לזרעיה דאבא בר אבא דליספי לי מידי ולא סבירא לי.

5 "רב איקלע לבי רב שימו בר חייא בר בריה, חש בעיניו, עבדו ליה שייפא בצעא, בתר הכי רמו ליה בשולא בגווה, טעים ליה טעמא דשייפא, אמר: יהיב טעמא כולי האי! ולא היא, שאני התם - דנפיש מררה טפי".

רבי אלעזר שימש בסעודה לפני שמואל, וזה האחרון רצה לתת לו לאכול נ"ט בר נ"ט. כשרבי אלעזר נמנע מלאכול, תמה עליו שמואל: רבך (רש"י: "רב, שלמדת ממנו שאסור") אבל כשנתתי לו, ואתה לא אוכל?! לאחר מכן שאל רבי אלעזר את רב האם אכן חזר בו מסברתו והוא מתיר אכילת נ"ט בר נ"ט, וענה רב שמעולם לא האכיל אותו שמואל⁶ דבר האסור לו (לרב).

הריטב"א מוכיח מדברי רב, שנחרד מעצם המחשבה ששמואל יעשה דבר כזה, כי ישנו איסור להכשיל אדם באיסור לשיטת אותו אדם, גם כאשר המכשיל סבור שהדבר מותר.

האם אחר האמוראים שיקר?

אולם לימודו של הריטב"א ממעשה זה איננו כה פשוט. ראשית, מוטל עלינו לתרץ תמיהה גדולה שעולה מן המעשה - הגמרא מציירת מציאות בה לכאורה או רב או שמואל משקרים לרבי אלעזר: שמואל אומר לרבי אלעזר שרב אכל נ"ט בר נ"ט, ורב אומר לרבי אלעזר שח"ו ששמואל עשה לו דבר כזה (או ביתר חריפות, כמו שפרש רש"י את דברי רב: "דליספי לי מידי דלא סבירא לי - לא היו דברים מעולם").

התירוץ הפשוט ביותר לתמיהה זו הינו ששמואל אכן נתן לרב לאכול, אולם רב לא ידע מכך. שמואל הגיש לרב דגים שעלו בקערה, ללא ידיעתו של רב כי דגים אלו עלו בקערה, ושם לפניו כותח על מנת לטבל בו את הדגים. רב אכל דבר זה בתמימות, ולאחר מכן שמואל היה יכול לטעון לפני רבי אלעזר: "לרבך יהיבי ליה ואכל". אמנם כשרבי אלעזר בא לפני רב, רב טען 'להד"ם', כיוון שלפי הידיעות שיש בידו אכן לא היו דברים מעולם.

אולם אם אכן כך, עולה שאלה גדולה על הריטב"א - הרי עד שהריטב"א לומד את דבריו מרב, שאמר "חס ליה" וכו', שילמד משמואל, שהעיד על עצמו שנתן לרב לאכול דבר אשר רב עצמו סובר שהוא אסור⁷.

כמו כן, יש להבין את מניעיו של שמואל: מה מביא אותו לגרום לרב לאכול דבר האסור לו בלא ידיעתו? כיצד הוא יכול לטעון כלפי רבי אלעזר: "לרבך יהיבי ליה ואכל", הרי זה היה ללא ידיעתו, ואין כאן שום הוכחה לכך שרב חזר בו!

6 אבא בר אבא היה כינויו של אביו של שמואל.

7 אפשר לומר שיש מחלוקת בין רב לשמואל האם מותר לתת לחבר לאכול דבר שחברו אוסר והוא עצמו מתיר, והריטב"א פוסק כרב, כי "הלכתא כרב באיסורי" (נדה כד ע"ב).

תירוצי הריטב"א: הסבר אחר ל'אכל' ול'רברך'

הריטב"א עצמו, בפירושו על הסוגיה שם כותב כך:

ואם תאמר, והיאך אמר שמואל "לרברך יהיבנא ואכל"?

יש לומר כי מגזם היה דבריו, שאילו היה נותן לרבו - היה אוכל, כלומר שיקפחנו בדברים עד שיאכל.

ומורי נר"ו פירש, ד"רברך" דקאמר ליה לאו משום רב קאמר, אלא משום חד דרבנן דהוה ליה [רבן], אבל רש"י ז"ל פירש "רברך" - רב.

הריטב"א נותן שני כיוונים לתרץ תמיהה זו:

1. שמואל לא באמת נתן לרב, אלא רק אמר לרבי אלעזר שאם היה נותן לרב הוא היה אוכל. "שיקפחנו בדברים עד שיאכל" - שמואל היה מתווכח עם רב ובסוף רב היה מודה לדעתו.

2. כששמואל אמר "לרברך" הוא לא דיבר כלל על רב, אלא על מישהו אחר שהיה רבו של רבי אלעזר, ורבי אלעזר טעה וסבר ששמואל דיבר על רב.

הריטב"א לשיטתו, שאסור לתת לאדם הסובר שהדבר אסור להיכשל בכך, גם אם הנותן סובר שהדבר מותר, משכך, הוא מניח כי לא ייתכן שבאמת שמואל האכיל את רב איסור. רב דיבר אמת ואנו צריכים להסביר את שמואל - או שרק הגזים בדבריו, או שמדובר ברב אחר. על כן, ניתן ללמוד מדברי רב, שאמר: "חס ליה לזרעיה דאבא בר אבא דליספי לי מידי ולא סבירא לי", כי ישנו איסור לפני עיוור במקרה זה⁸.

הבאר שבע: שמואל רצה לדעת האם בשמיים מסכימים עמו

באחרונים מובאים תירוצים נוספים לתמיהה זו ואביא כאן רק אחד מהם - תירוץ של הבאר שבע:

ואיכא למימר דשמואל יהיב לרב לאכול אף על גב שידע דאסור לדעתו, מפני

8 עדיין צריך להבין כיצד שמואל מנסה להאכיל את רבי אלעזר, הסובר גם הוא שהדבר אסור. אולם תמיהה זו לא קשה משתי סיבות:

א. רבי אלעזר יודע שיש כאן מציאות של גיט בר גיט, ובמקרה זה כתב הריטב"א שהדבר מותר כאשר שני הצדדים הינם "בעלי הוראה".

ב. רבי אלעזר הינו תלמיד של רב ושל שמואל. שמואל מסביר לו שהוא מחמיר על עצמו לחינם, ואין לו לעשות כך. דהיינו שמואל לא מנסה להכשיל את רבי אלעזר אלא ללמדו הלכה למעשה.

שרצה לדעת בזה אם מסכימין מן השמים לענין הלכה כוותיה דמותר או לא, וזה מפני שחשב: אם אין הלכה כמותי אלא כוותיה דרב, דאסור - ודאי לא יאכל, שאין הקב"ה מביא תקלה לצדיקים, כדאמרינן לעיל בפרק קמא (ו) ע"א) דרבי מאיר אבל עלה של ירק מאגודה כו', ופריך ודילמא לאו אדעתיה, ופירש רש"י (ד"ה לאו אדעתיה) דלמא שכח רבי מאיר ולא עשרו ולעולם סבירא ליה דבעי עישורי, ומשני: "השתא בהמתן של צדיקים אין הקב"ה מביא תקלה על ידן, צדיקים עצמן לא כל שכן?!" ולהיות שהלכה באמת כשמואל הניחו השי"ת לרב שיאכל, ורב לא הרגיש בדבר ואכל, ושפיר קאמר שמואל "לרבך יהבית ואכל" כו'. והשתא לא קשיא מידי.

הבאר שבע כותב דברים מפליאים. לדעתו שמואל רצה לבדוק האם בשמים מסכימים איתו במחלוקת בינו לרב. על כן נתן לרב לאכול בלי ידיעתו נ"ט בר נ"ט, שהרי אם הלכה כרב - יסייעו מן השמיים שלא יאכל, שכן "בהמתן של צדיקים אין הקב"ה מביא תקלה על ידן, צדיקים עצמן לא כל שכן?!" אמנם חייבים לומר שרב לא ידע מבדיקה זו גם לאחר שנעשתה, שהרי אמר "חס ליה" וכו'.

אולם אם כך, קשה - הרי יש לנו כלל ידוע ש"לא בשמים היא", וסימנים מן השמים אינם הוכחה לאמיתות דעה מסויימת (כפי שנלמד מסיפור 'תנורו של עכנאי' בבבא מציעא נט ע"ב) - ואכן מוכח מהמשך הגמרא שרב נשאר איתן בדעתו. אם כן, בדיקה זו נעשתה רק בשביל רצונו של שמואל. אולם לפי זה, חוזרת השאלה, כיצד עשה שמואל מעשה כזה? הרי רב עדיין מתייחס למעשה זה כאיסור, כפי שאמר לרבי אלעזר: "חס ליה לזרעו של אבא בר אבא...?" לכאורה זה ממש "לפני עיוור" (לפי דברי הריטב"א והאורחות חיים בשם הרא"ה).

אולי אפשר לחדש ולומר שאליבא דהבאר שבע, "לא בשמים היא" פירושו שהשמים לא יכולים להחליט לנו כיצד נתנהג בארץ, אולם בסופו של דבר, בחשבון הכללי, השמים הם אלו שמחליטים האם הדבר הזה אסור או מותר. דהיינו, לרב אכן אסור לאכול נ"ט בר נ"ט, כיוון שכך הוא סובר ו"לא בשמים היא", אולם בסופו של דבר, גם אם יאכל נ"ט בר נ"ט הוא לא יעשה חטא. לכן לא שייך כאן "לפני עיוור", שהרי שמואל לא גרם לכך שיעשה חטא.

ישנם תירוצים נוספים לסיפור זה, ואכמ"ל⁹.

9 עיין בבאר שבע לתירוץ נוסף וכן בחתם סופר בחולין, וכן במהרלב"ח סימן קכא.

בשולי הדברים

מעניין שמהסיפור הידוע גבי תנורו של עכנאי (בבא מציעא נט ע"ב) שממנו אנו לומדים ש"לא בשמים היא", ניתן להקשות על הריטב"א, שהרי לכאורה הבת-קול עצמה מכשילה את חכמים ב'לפני עיוור' - ואם "לא בשמים היא", כיצד יוצאת הבת-קול ואומרת שהלכה כרבי אליעזר?

ונראה שבדברי רב ניסים גאון במקום אחר¹⁰ יש תירוץ על כך:

שלא היתה הכוונה אלא לנסות את החכמים אם יניחו הקבלה שבידם והגמרא שבפיהם בשביל בת-קול ואם לאו, ודומה למה שכתב: "כִּי מִנְסָה ה' אֶלְהֵיכֶם אֶתְכֶם" (דברים יג, ד). והנה נודע עם כל זאת בריר קבלתם, וזה שאמר רבי יהושע: "לא בשמים היא" - כלומר, כי תורת ה' תמימה וכבר נתנה לנו בסיני, והודיענו כי איננו מחליף ממנה דיבור אחד, ואין בתורתנו חיסרון ולא ספק כדי שנוצטרך אל ראייה מן השמים.

לפי רב ניסים גאון כל עניינה של בת-הקול היה לנסות את החכמים האם יעמדו בדבריהם. הקב"ה רצה לבחון את אמיתות דבריהם של חכמים החולקים על רבי אליעזר, ולנסותם האם יסורו מדבריהם בעקבות סיבה זו או אחרת.

ניתן גם לתרץ שישנה מחלוקת האם "לא בשמים היא" או "כן בשמים היא": רבי אליעזר (הבת-קול), בניגוד לרבי יהושע, אכן סוברים ש"כן בשמים היא", ואצלנו מקובל כי "לא בשמים היא" כיוון שנפסקה ההלכה כרבי יהושע, ואכמ"ל.

סיכום

לדעת הריטב"א והאורחות חיים בשם הרא"ה ישנו איסור לפני עיוור גם כאשר הדבר מותר לדעת הראשון, כל עוד האדם השני סובר שדבר זה אסור. דין זה אמור כאשר האוסר לא יודע כי ניתן לו דבר האסור לדעתו.

במידה והאוסר יודע כי לפניו איסור, יש לחלק בין מקרה בו האוסר הינו בעל-הוראה והוא אוסר דבר זה מדעתו, לבין מקרה בו האוסר עושה זאת מכיוון שכך קיבל מרבותיו. אם הוא בעל-הוראה - מותר להביא לו איסור זה, ואם אינו בעל-הוראה, אלא אוסר רק מכיוון שכך קיבל מרבותיו - אין לעשות זאת.

10 ברכות יט ע"ב, שם הוא עוסק בשאלה מדוע לא שמעו החכמים לבת-קול.